

Državni izpitni center

DRŽAVNI IZPITNI CENTER
Kajuhova ulica 32 U
1000 Ljubljana

**DRŽAVNA KOMISIJA ZA VODENJE
NACIONALNEGA PREVERJANJA ZNANJA**

Datum: 13. februarja 2014
Številka: 0121-1/2014 - 4

Spoštovana ravnateljica, spoštovani ravnatelj,

v zadnjih dneh smo lahko v številnih medijih zasledili lestvico "najuspešnejših" osnovnih šol, ki je bila narejena na osnovi dosežkov učencev na nacionalnem preverjanju znanja (v nadaljevanju NPZ). *Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli* (v nadaljevanju Državna komisija) ostro nasprotuje razvrščanju šol na osnovi dosežkov učencev na NPZ in meni, da gre v tem primeru za izrabo NPZ v namene, ki so popolnoma v nasprotju z njegovo vlogo in pomenom v slovenskem šolskem sistemu.

Državna komisija zagovarja formativno funkcijo NPZ, kar pomeni, da so dosežki učencev predvsem dodatna informacija o kakovosti njihovega znanja. Temeljni smisel takega preverjanja znanja je, da vsi skupaj – učenke in učenci s starši, učitelji in šole, pa tudi država – preverimo, kako uspešni smo pri doseganju ciljev in standardov, določenih z učnimi načrti, in na tej osnovi ustrezno načrtujemo nadaljnje vzgojno – izobraževalno delo. Zaradi formativne funkcije NPZ je tudi povsem nekorektno primerjati dosežke učencev na NPZ in dijakov na maturi. Pozitivna ocena dijakov na maturi je namreč pogoj za uspešen zaključek srednje šole.

Dosežek posameznega učenca na NPZ tudi njegovim staršem omogoča predvsem dodatno informacijo, na osnovi katere lahko bolje spremljajo otrokovo šolsko delo (npr. katere vsebine učnega načrta otrok obvlada slabše, katera so njegova močna področja glede na vsebino

vsakoletnega preizkusa, kakšno je njegovo znanje v primerjavi s sovrstniki na šoli in v državi), ni pa namenjen temu, da bi le na osnovi dosežkov učencev na NPZ celostno ocenjevali kakovost dela posamezne šole, posameznega učitelja ali celo izbirali šolo, na katero bodo vpisali svojega otroka.

Poudariti želimo, da podatki o dosežkih učencev na NPZ zaradi svojega temeljnega namena ne morejo biti in niso namenjeni:

- neposrednim primerjavam med šolami,
- ocenjevanju kakovosti dela posamezne šole,
- ocenjevanju kakovosti dela posameznega učitelja.

Prav tako kot na šolske ocene tudi na dosežke učencev pri NPZ vplivajo različni dejavniki: npr. predznanje učencev, njihove učne zmožnosti, motiviranost za učenje, delovne navade, učne strategije, spodbude s strani staršev in drugih, socialno-ekonomski status družine ipd. Na nekaterih šolah je npr. lahko večji delež učencev priseljencev iz drugih držav, učencev Romov, na drugih npr. več učencev s posebnimi potrebami; upoštevati je potrebno tudi delež učencev, ki se morda celo neresno (neodgovorno) lotijo reševanja NPZ. Če bi želeli na osnovi dosežkov učencev na NPZ celostno ocenjevati kakovost dela posamezne šole, bi morale biti vse šole najprej izenačene po vseh bistvenih dejavnikih, za katere vemo, da vplivajo na dosežke učencev. To je nemogoče. Poudariti je potrebno tudi to, da dosežek na NPZ pokaže le tisti del znanja učencev, ki ga je mogoče preveriti pisno. V njem torej ni upoštevano tisto znanje, ki ga je mogoče preveriti le ustno ali praktično (npr. govorne sposobnosti, praktično delo).

Prav tako je nekorektno kakovost dela posamezne šole reducirati zgolj na učne dosežke učencev, saj so pri ocenjevanju kakovosti pedagoškega dela pomembni še drugi dejavniki, ki jih z NPZ ni mogoče preveriti (npr. odnosi med učenci, zadovoljstvo otrok, osebni razvoj, vzgojna dimenzija itd.).

Državna komisija je prepričana, da lahko o kakovosti dela posamezne šole razpravljate le na osnovi in upoštevanju vseh okoliščin in podatkov o delovanju šole (dosežki na NPZ so le eden izmed njih) in značilnostih učenk in učencev, ki jih imate na šoli. Strokovna razlaga dosežkov učencev na NPZ je torej v prvi vrsti delo strokovnih delavcev šole. Ob ustreznem vodenju

ravnateljja pa lahko vsaka šola in vsak učitelj kritično analizira svoj način dela in ga po potrebi dopolnjuje in izboljšuje ter tudi na ta način pripomore k večji kakovosti celotnega šolskega sistema.

Spoštovana ravnateljica, spoštovani ravnatelj, vljudno vas prosimo, da o mnenju Državne komisije glede nekorektne uporabe dosežkov učencev na NPZ za razvrščanje šol obvestite tudi učitelje vaše šole, učence in njihove starše.

Z NPZ želimo prispevati k trajnostnim premikom k boljši kakovosti učenja, poučevanja in znanja, prispevati k enotnejšim merilom učiteljevega ocenjevanja znanja, dobiti vpogled v to, koliko v Sloveniji uresničujemo cilje, ki smo jih postavili z učnimi načrti in prispevati k večji učinkovitosti in kakovosti celotnega osnovnošolskega izobraževanja v naši državi. To bomo dosegli le s pravilnim razumevanjem vloge in pomena NPZ v našem sistemu.

Dr. Janez Vogrinc, l. r.
predsednik Državne komisije

Poslano:

- osnovnim šolam

V vednost:

- Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport
- Sindikatu vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture